

Krav om kartlegging av forurensning fra vindturbiner.

Vi vil begynne med å fastslå at dette ikke handler om ja eller nei til vindkraft. Dette handler om forurensning av natur og beiteområder for både ville og tamme dyr, pluss drikkevannskilder og vassdrag. Forurensning som vi ikke vet omfanget av. Verken på land eller hav.

Det er i dag ca. 1400 vindturbiner på land i Norge. Myndighetene ønsker seg nå en storstilt utbygging av flere vindturbiner over hele landet. Også til havs. Vindturbiner forurensar. Med støy, visuell forurensning, skyggekast og blinkende høyintense lys tidligere inngrepsfri natur. I tillegg kommer *kjemisk forurensning*. Lekkasje av olje og glykol har forekommet ved flere vindkraftverk. Vindkraftbransjen hevder at dette blir samlet opp og ikke får spre seg, men vi vet flere tilfeller hvor både olje og glykol har blitt spredd med vinden. Det har også vært havarier hvor turbinblader på mange tonn har falt ned og blitt knust mot bakken. Dette medfører selvsagt forurensning, ikke minst når det går måneder før man kommer i gang med opprydding. Havariet på Frøya er et godt eksempel på hva slike havarier kan medføre. I november 2021 falt et 76 meter langt turbinblad ned og glassfiber og epoxybiter ble spredd utover. Ennå i dag to og et halvt år etter finner befolkningen på Frøya biter fra turbinbladet i bekker og tjern. De minste bitene, de vi kan kalle mikroplast, blir selvsagt ikke funnet.

Spredning av mikroplast på grunn av slitasje er et omstridt tema når det gjelder vindkraft. Vindturbinprodusentene og vindkraftselskapene sier at det er helt minimalt med slitasjeforurensning fra vindturbiner. 200 gram i året, hevdes det. Samtidig ser vi at vedlikehold av turbinblader er blitt en egen industri, og at de er nødt til å begynne med påføring av kjemikalier allerede før vindturbinene har vært i drift to år. Hvis det ikke blir gjennomført slikt vedlikehold med to til fire års mellomrom kan det forårsake opp til 5 % produksjonstap. (NVE)

I 2020 utarbeidet Mepex en rapport for Miljødirektoratet om norske landbaserte kilder til mikroplast (M-1920). I denne rapporten har Mepex estimert et utslipp på mellom 10 og 170 tonn/år fra vindturbiner, basert på de under 1000 turbinene som fantes på det tidspunktet. Mepex skriver selv at anslaget er basert på et begrenset og usikkert grunnlag, men setter 50 tonn/år som antatt middelvei. Det vil si ca. 50 kg i året pr. vindturbin.

En nederlandsk rapport, RIVM-briefrapport 2022-0235 (RIVM tilsvarende norske FHI), estimerer et realistisk utslipp fra innlandsturbiner på 1 kg pr år med 15 meter slitasjelengde og 1000mm nedbør i året. Det er et gjennomsnitt for en 8 års periode med turbinstørrelse under 5 MW. Rapporten estimerer også et worst case scenario hvor utslippet er over 14 kg pr vindturbin pr år. RIVM påpeker at det er store variasjoner, basert på værforhold mm.

Det er altså enormt stor forskjell på vindkraftbransjens tall, og studier som offentlige myndigheter og andre har fått utarbeidet.

I stedet for å få satt i gang tiltak for å kartlegge omfanget av slitasjeforurensning, har NVE spurt åtte norske vindkraftaktører om deres erfaring med slitasje på turbinblader. Noen påstår at de ikke har hatt slitasje i det hele tatt, mens andre hevder at de har måttet gjennomføre reparasjoner etter fem til sju års drift. En av aktørene hevder å ha registrert en årlig slitasje på 200 gram/turbin per år. Dette er i samme størrelsesorden som oppgitt fra turbinleverandørene. (Kilde NVE)

Både NVE og Miljødirektoratet støtter seg på vindkraftbransjens tall, uten at dette kontrolleres, uten at det settes i gang tiltak for å få fakta på bordet. På tross av at eksisterende rapporter (bla fra Mepex og RIVM) viser til mange ganger så store utslipp som det vindkraftbransjen hevder.

De fleste vindturbinene i Norge plasseres i mer eller mindre inngrepsfrie naturområder. I områder som sannsynligvis har vært forskånet for den verste forurensningen av mikroplast. Områder hvor sanking av bær, sopp og fiske i ferskvann har lange tradisjoner.

Vi mener det er svært viktig at det settes i gang tiltak for å få avklart hvor mye vindturbinene faktisk forurensner, og hva forurensningen inneholder. Vi vet at PFAS og Bisfenol A kan finnes i både glassfiber og epoxyprodukter. Dette er miljøgifter som har store negative konsekvenser for folk og dyr. Det har nettopp vært en høring om totalforbud mot bruk av PFAS, men den endelige beslutningen er ikke på plass ennå.

Vi ber derfor KLD og Miljødirektoratet om at det snarest settes i gang tiltak for å kartlegge slitasje og forurensning fra vindturbiner. Når det gjelder slitasjeforurensning må både mengde og influensområde utredes. Det må også kreves dokumentasjon på all bruk av kjemikalier som brukes til drift og vedlikehold i vindkraftverkene. Avrenning fra depoter for kasserte turbinblad må også utredes.

I anleggsfasen er det mye sprenging og masseforflytning som kan medføre partikkelforurensning. Det må være et krav at konsekvensutredningen må inneholde geologisk kartlegging av bergartene i området. Det bør stilles samme krav til anleggsarbeid i forbindelse med vindkraft, som det gjøres ved vanlig veibygging. Forurensede masser, f.eks. syredannende eller strålefarlige bergarter, påvirker det ytre miljøet i varierende grad. Forsuring av vassdrag kan medføre fiskedød. Også bunndyr og andre organismer som fisk og fugl lever av, blir påvirket negativt og kan føre til ubalanse og stor skade på økosystemet i resipientene. Karakterisering og klassifisering av slike geologiske masser må bygge på geologisk kunnskap og metode. Det er nødvendig å utføre miljørisikovurdering i hvert enkelt prosjekt; både før-, under- og etter bygging av nye veier og anleggsområder. Ph i nærliggende vassdrag må kartlegges før anleggsarbeid påbegynnes, slik at man har grunnlag til å vurdere konsekvenser i etterkant.

De som skal utføre kartlegging og undersøkelser kan ikke ha bindinger til vindkraftbransjen.

Vennlig hilsen

Trond Hansen (sign) Forurensningsutvalget i Motvind Norge

Raine Olaf Ørsnes (sign) Folkehelseutvalget i Motvind Norge

Magne Vågsland (sign) Naturvernforbundet i Trøndelag

Ruben Oddekalv (sign) Norges Miljøvernforbund